

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ «ΛΟΓΟΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΙΤΙΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ»

Ἡ παρουσίαση μιᾶς ἐκκλησιαστικῆς ἐκδοτικῆς προσπάθει-
ας ἔχει τή σημασία της ὅταν γίνεται ἀφορμή πνευματικοῦ στο-
χασμοῦ πάνω στά θέματα τά ὅποια ὁ ἐκδότης συγγραφέας
προβάλλει στό ἔργο του. Ἐχει ἀκόμη τή σημασία της ὅταν
εἶναι εὐκαιρία ἐκδηλώσεως ἀγάπης καί σεβασμοῦ στό πρόσω-
πο τό ὁποῖο ἐργάσθηκε μέ συνέπεια καί ζῆλο γιά νά καταγρά-
ψῃ τίς σκέψεις καί τίς ἀγωνίες του, τοὺς προβληματισμούς
καί τό ἐνδιαφέρον του γιά τή ζωή καί τή δράση τῆς Ἐκκλη-
σίας καί γιά τίς ἀνάγκες πού ἀντιμετωπίζουν οἱ ἄνθρωποι, ἰδι-
αίτερα στή σημερινή, τήν ταραγμένη ἐποχή μας. Ὅταν μάλι-
στα ὁ συγγραφέας εἶναι ἐπίσκοπος, ἡ παρουσίαση ἔχει ὀφει-
λετικό χαρακτήρα καί δηλώνει τή χαρά τῆς τοπικῆς Ἐκκλη-
σίας γιά τόν λόγο καί τόν τρόπο τοῦ ἐπισκόπου.

Ἡ ἐκδηλούμενη πρὸς τόν ἐπίσκοπο τιμὴ καί τά ὅρια τοῦ ἐπι-
σκοπικοῦ ἔργου προσδιορίζονται ποικιλοτρόπως στήν παρά-
δοση τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἄν θά ἤθελε κανεὶς νά ἐντοπίσῃ τή ρίζα
τῆς πρὸς τόν ἐπίσκοπο τιμῆς καί νά προσδιορίσῃ τό μέτρο τῆς
ἐπισκοπικῆς διακονίας, θά ἀρκοῦσε νά καταγράψῃ μερικές μό-
νο πρωτοχριστιανικές μαρτυρίες, οἱ ὁποῖες στή λιτότητά τους
ἀποδίδουν μέ σαφήνεια τήν μοναδικότητα καί τή βαρύτητα
τοῦ ἐπισκοπικοῦ λειτουργήματος καί τῆς ἐπισκοπικῆς προσ-
φορᾶς. Ἔτσι, στίς «Ἀποστολικές Διαταγές» ὑπογραμμίζεται
ὅτι «ὁ ἐπίσκοπος προκαθεζέσθω ὑμῶν ὡς Θεοῦ ἀξία τετιμημέ-
νος»¹. Ὁ ἐπίσκοπος εἶναι ὁ λαλῶν «ἡμῖν τόν λόγον τοῦ Θεοῦ»

1. 2, 26. PG 1, 668A.

(Έβρ. 13:7). Γι' αυτό ο άγιος Ιγνάτιος ο Θεοφόρος υπενθυμίζει στους πιστούς, τούς αποδέκτες τών επιστολών του, ότι ο επίσκοπος «ἀγρυπνεῖ ὑπέρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσων Θεῷ»². Πράγματι, στή συνείδηση τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καί σ' ὁλόκληρη τήν Ὁρθόδοξη παράδοση ὑπάρχει ἡ ἀκλινής βεβαιότης ὅτι «πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὁ ἐπίσκοπος ἔχει τήν φροντίδα» καί εἶναι ἐπιφορτισμένος μέ τήν μοναδική ἀποστολή καί εὐθύνη νά διοικῇ τά τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας «ὡς Θεοῦ ἐφορῶντος»³. Ἡ ἐπισκοπική, κατά συνέπειαν, διακονία εἶναι πολυσήμαντη καί βασιική γιά τήν ὅλη ἐκκλησιαστική ζωή.

Μέσα σ' αὐτό τό θεολογικό πλαίσιο θά πρέπει νά ἐκτιμηθῇ ἡ ἐπισκοπική προσφορά καί ἡ διακονία τοῦ προφορικοῦ καί τοῦ γραπτοῦ λόγου τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κιτίου κ. Χρυσοστόμου, καί ἀκριβῶς πάνω σ' αὐτή τή βάση θά πρέπει πάντοτε νά ἀξιολογῆται ἡ ὅποια ἐπισκοπική διακονία. Γιατί ὄντως τό ἐπισκοπικό ἔργο καί ἡ τιμή, πού κατά χρέος πρέπει νά ἀποδίδεται στόν ἐπίσκοπο, κατ' οὐσίαν ἀναφέρεται στόν δοτῆρα Θεό, «ἐξ οὗ πᾶσα δόσις ἀγαθή καί πᾶν δῶρημα τέλειον».

Στό καλαίσθητο δίτομο ἔργο **«Λόγοι Μητροπολίτου Κιτίου Χρυσοστόμου»**, ἔκδοση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κιτίου, Λάρνακα - Κύπρος 2005, παρουσιάζεται ἡ διακονία τοῦ λόγου τοῦ ποιμενάρχου τῆς ἐνταῦθα τοπικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία καλύπτει μιά μακρά περίοδο τριάντα ἐνός συναπτῶν ἐτῶν. Ἡ διακονία αὐτή ἀρχίζει μέ τόν Λόγο τῆς σέ ἐπίσκοπο Χειροτονίας τοῦ Πανιερωτάτου, τήν 26η Ὀκτωβρίου 1973, καί φθάνει μέχρι τό τέλος τοῦ ἔτους 2004.

Τό θεματολόγιο τῆς ἐκδόσεως εἶναι ποικίλο καί ἐμφανίζει μίαν ἐντυπωσιακή διαλεκτική μεταξύ παραδοσιακοῦ λόγου καί σύγχρονου λόγου, ἀνανεωμένου καί προσαρμοσμένου στίς σημερινές ἀνάγκες. Στίς ὁμιλίες του ὁ Πανιερώτατος Μητρο-

2. Πρός Τραλλησίους, 2. Πρβλ. Έβρ. 13:17.

3. Ἀποστολικοί Κανόνες, 38.

πολίτης Κιτίου ἀκολούθησε σταθερά τήν κατεύθυνση τοῦ συνδυασμοῦ παραδοσιακοῦ καί ἐπικαιροῦ λόγου.

Εἶναι γνωστό ὅτι στήν Ὁρθόδοξη διδασκαλία ἡ πιστότητα στήν παράδοση δέν ὑποδηλώνει συντήρηση οὔτε ταυτίζεται μέ μιάν ἱερή ἀπόμακρη ἀρχαιολογία. Ἡ παραδοσιακότητα περιέχει ὅλα τά στοιχεῖα τῆς δημιουργικότητας καί τῆς δυναμικότητας. Ἐτσι, ἡ συμφωνία μέ τό παρελθόν καί ἡ συνέχεια τοῦ ἔργου τῶν προγενεστέρων, οὐδόλως ἐγκλωβίζει τήν διακονία καί τήν μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας σέ στατικά, ἄκαμπτα σχήματα καί σέ παρωχημένες μορφές κατηχητικῆς καί διδακτικῆς προσφορᾶς. Ἀντίθετα, ἡ αὐθεντική παραδοσιακότητα διατηρεῖ τήν εὐεξία τῆς ζωῆς, τήν ἐπικαιρότητα ἐνός λόγου καί ἐνός ἥθους, τό ὁποῖο ἀνταποκρίνεται στίς πραγματικές, στίς ὑπαρξιακές ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων κάθε ἐποχῆς. Ἡ πιστότητα, λοιπόν, στήν παράδοση ἐπιβάλλει τήν ἐνσυνείδητη μέριμνα γιά ἀνανέωση, τήν ὑπεύθυνη φροντίδα, ὥστε ὁ ἀδιάψευστος εὐαγγελικός λόγος νά διατηρῇ τή ζωτικότητα του καί νά ἀγγίζει τίς ἀνάγκες συγκεκριμένων ἀνθρώπων, πού ζοῦν κάτω ἀπό ἰδιάζουσες συνθῆκες καί ἀντιμετωπίζουν καινούργια προβλήματα. Αὐτό ἀκριβῶς προσπάθησε μέ ἐπιτυχία νά διατηρήσῃ στόν προφορικό καί στόν γραπτό του λόγο ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κιτίου κ. Χρυσόστομος, ὅπως αὐτός διασώζεται στό δίτομο σύγγραμμα πού σήμερα ἔχουμε μπροστά μας.

Ἡ εὐθύνη ὅσων ἐργάζονται στήν Ἐκκλησία εἶναι τεράστια, ὥστε νά παρουσιάζεται ἡ χριστιανική ἀλήθεια ὄχι σάν μουσικό εἶδος ἢ σάν γραφική νότα στή σύγχρονη ζωή, ἀλλά σάν ἐπικαιρος λόγος, ὁ ὁποῖος μπορεῖ νά ἐλευθερώσῃ καί νά ἀξιοποιήσῃ, νά δώσῃ νόημα καί νά καταυγάσῃ τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων.

Στούς δύο τόμους, πού σήμερα παρουσιάζονται ἐπισήμως στή σεμνή αὐτή ἐκδήλωση, ἔχουν περιληφθῇ ποικίλες ὁμιλίες τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου τῆς ἐνταῦθα τοπικῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖες καί ἔχουν ταξινομηθῇ σέ ἑξι θεματικούς κύκλους.

Στόν πρώτο κύκλο κατατίθενται όμιλίες πού άφοροϋν σέ έκκλησιαστικές καί διεκκλησιαστικές έκδηλώσεις, όπως λόγοι σέ χειροτονίες άρχιερέων, προσφωνήσεις σέ άρχιερείς, σέ ήγουμένους ιερών Μονών, ή άκόμα καί όμιλίες καί προσφωνήσεις σέ άλλες έξαιρετικές έκκλησιαστικές έκδηλώσεις. Μέσα από τίς όμιλίες αυτές διαπιστώνεται ό σύνδεσμος άγάπης τής τοπικής Έκκλησίας τοϋ Κιτίου μέ τίς άλλες Μητροπόλεις τής Κύπρου καί μέ τίς άλλες άδελφές Όρθόδοξες Έκκλησίες.

Στόν δεύτερο κύκλο περιλαμβάνονται όμιλίες σέ χειροτονίες κληρικών τής τοπικής Έκκλησίας. Πρόκειται γιά όμιλίες πού σηματοδοτοϋν τούς σταθμούς, τήν ίστορία καί τήν ποιμαντική τής έκκλησιαστικής αϋτής έπαρχίας.

Στόν τρίτο κύκλο περιέχονται κυρίως όμιλίες πρós τίς νέες καί τούς νέους μας, πρós τήν έλπίδα τής Έκκλησίας καί τοϋ Γένους. Εΐναι όμιλίες πού έγιναν σέ Σχολεία καί σέ Κατηχητικά καί άποτυπώνουν τήν άγάπη καί τό ενδιαφέρον τής Έκκλησίας γιά τήν πρόοδο καί τήν πνευματική προκοπή τής νεολαίας.

Στόν τέταρτο κύκλο, ύπό τόν τίτλο «Διάφορα», καταχωροϋνται περιστασιακοί λόγοι, οί όποιοι έγιναν στό έσωτερικό ή καί στό έξωτερικό καί μέ διάφορες εύκαιρίες. Οί όμιλίες αϋτές έχουν είτε καθαρά έκκλησιαστικό περιεχόμενο, είτε εύρύτερα επίκαιρο ή κοινωνικοϋ ενδιαφέροντος.

Στόν πέμπτο κύκλο βρίσκει ό άναγνώστης όμιλίες έθνικοϋ περιεχομένου. Εΐναι σ' όλους γνωστό ότι ή πορεία τής Όρθόδοξου Έκκλησίας ήταν πάντα συνυφασμένη μέ τίς περιπέτειες τοϋ Γένους. Οί έθνικοϋ περιεχομένου όμιλίες τοϋ Πανιερωτάτου άποβλέπουν στό νά διατηρήσουν ζωντανή τή μνήμη τής ίστορίας καί συγχρόνως νά έμψυχώσουν ώστε νά αντιμετωπίζονται μέ αίσιοδοξία τά νέα δεδομένα πού έχουν σχέση μέ τό παρόν καί τό μέλλον τών όπου γής Έλλήνων.

Στόν έκτο, τέλος, κύκλο περιλαμβάνονται όμιλίες γιά διάφορα κοινωνικά ειδικότερα προβλήματα καί ζητήματα πού άφοροϋν στόν σύγχρονο άνθρωπο. Η κοινωνική προσφορά τής Έκκλησίας καί τό κοινωνικό κήρυγμά της δέν εΐναι άσχετα

πρός τή χριστιανική πνευματικότητα. «Θέματα που ἀφοροῦν στόν Γάμο, στήν Οἰκογένεια, στήν Πείνα, στά Ναρκωτικά, καί ἄλλα εἶναι πρώτης σημασίας γιά τήν ἐκκλησιαστική ποιμαντική».

Μέ τή συλλογή τῶν λόγων τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κιτίου κ. Χρυσοστόμου ὁ ἀναγνώστης καί ὁ βιβλιόφιλος ἔχει τήν εὐκαιρία νά ἀφουγκρασθῇ τή φωνή καί τήν ἀγωνία, τό ποιμαντικό πάθος καί τόν καθαρό λόγο τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Πανιερώτατος στίς ὁμιλίες του αὐτές ἔχει καταθέσει τήν ἀγάπη καί τό χρέος του, τόν πόνο καί τήν ἐλπίδα του. Ὡς ἐπίσκοπος, ἐγγυητής τοῦ Ὁρθοδόξου φρονήματος, ἐργάσθηκε ἐπίμονα, μέ τή διδασχά του, νά μεταδώσῃ στόν κόσμο μας τόν καθαρό λόγο τοῦ εὐαγγελίου καί τῆς παραδόσεώς μας. Οἱ ὁμιλίες διακρίνονται γιά τή σαφήνεια, τή λιτότητα καί μεστότητά τους καί συγχρόνως γιά τή θεολογική πληρότητα καί τήν ἐπικαιρότητά τους. Χωρίς βερμπαλισμούς, ἄκαμπτη γλώσσα καί περίπλοκους πλατυασμούς δίνει νά καταλάβῃ ὁ ἀκροατής τοῦ λόγου του καί ὁ ἀναγνώστης τοῦ κειμένου του τά μηνύματα τῆς χριστιανικῆς πίστεως καί ζωῆς.

Οὐσιαστικά οἱ Λόγοι τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κιτίου δηλώνουν τή σχέση τῆς Ἐκκλησίας καί τό ἐνδιαφέρον της γιά τόν κόσμο καί τόν ἄνθρωπο. Ἡ σχέση τῆς Ἐκκλησίας μέ τόν κόσμο εἶναι κεφάλαιο τεράστιο καί πάντοτε στό προσκήνιο τῶν ἐνδιαφερόντων καί τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία, ὡς νέου κόσμου «κτίσις», δέν εἶναι ἔξω ἀπό τόν κόσμο, ἀλλά οὐσιαστικά μέσα σ' αὐτόν. Ἡ πρωταρχική μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νά ἀγιάσῃ καί νά μεταμορφώσῃ τόν κόσμο, νά ὑψώσῃ τήν κοσμική πραγματικότητα στό ἐπίπεδο τῆς καινῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Ἡ ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας εἶναι, θά λέγαμε, μιά βαθειά ἀνθρώπινη καί κοσμική ἀποστολή. Δέν ἀποστρέφεται ἡ Ἐκκλησία τόν ἄνθρωπο καί τόν κόσμο του, ἀντίθετα σαρκώνει καί ὀφείλει ἀδιάκοπα νά σαρκώνει, στό ἐδῶ καί στό τώρα, τή ζωή τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος «οὕτως ἠγάπησε τόν κόσμον, ὥστε τόν Υἱόν αὐτοῦ τόν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν μή ἀπόλῃται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον» (Ἰω. 3:16).

Οί όμιλίες πού περιέχονται στους δύο καλαίσθητους τόμους πού σήμερα παρουσιάζονται δέν δηλώνουν κάτι άλλο παρά τό άμεσο καί ουσιαστικό ενδιαφέρον τοῦ Μητροπολίτου Κιτίου, ως υπευθύνου ποιμένος τῆς Ἐκκλησίας, γιά τόν κόσμο· γιά τά δεινά τοῦ κόσμου, γιά τίς περιπέτειές του, αλλά καί γιά τίς χαρές καί τά αγαθά του. Αυτό τό ενδιαφέρον τόν ὥθησε σέ ἀδιάκοπη ἀνανέωση καί ἀναπροσαρμογή τοῦ λόγου καί τῆς ποιμαντικῆς του. Αυτό εἶναι ἔργο ἐκκλησιαστικό, ἀφοῦ ἡ μή ἀλλοιούμενη Ὁρθοδοξία, χωρίς νά ἀφίσταται ποσῶς ἀπό τά θεμελιώδη εὐαγγελικά διδάγματα, εἶναι πάντα ἀνοικτή σέ καινούργες μεθόδους καί σέ ἐφαρμογές, οἱ ὁποῖες μποροῦν νά συνδράμουν ὥστε ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος νά ἀφυπνισθῇ καί μέ νέα δυναμική καί ἐπίγνωση νά βιώσῃ ὑπαρξιακά, ὡς αὐτόπτης πλέον, τή χριστιανική ζωή.

Πανιερώτατε, ἐκλεκτοί παρόντες,

«Μεγάλοι καί πολλοί τοῦ Δεσπότη ἡμῶν αἱ δωρεαί», σημειώνει ὁ Μέγας Βασίλειος, «καί οὔτε τό μέγεθος αὐτῶν μετρητόν οὔτε τό πλῆθος ἀριθμητόν»⁴. Ἡ παρουσίαση τῶν Τόμων ἀπέβλεπε ὅχι ἀπλῶς στό νά ἐπαινέσῃ τόν Σεβασμιώτατο, κάτι πού ἀσφαλῶς ὁ ἴδιος δέν ἔχει ἀνάγκη οὔτε ἐπιδιώκει, ἀλλά κυρίως νά τονίσῃ, ὅτι στήν πορεία μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας ὁ Ἐπίσκοπος ἀνοίγει τόν δρόμο καί προπορεύεται, ὁ δέ λαός ἔχει τήν εὐθύνη νά ἀκολουθῇ, νά συμπορεύεται καί νά συνοικοδομῇ μέ τόν Ἐπίσκοπό του. Αὕτῃ ἡ ἀνταπόκριση τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἱκανοποίηση καί δόξα γιά τόν Ἐπίσκοπο. Ἄν θά μπορούσα νά χρησιμοποιήσω μιά περισσότερη δεοντολογική ἐκφραση θά ἔλεγα ὅτι ἡ πραγματική τιμή στόν Ἐπίσκοπο ἐκδηλοῦται μέ τή συμπαράσταση στό ἔργο του, στίς ἀγωνίες καί στίς ἐλπίδες του, στά ὁράματα καί στόν καθημερινό του μόχθο.

Πανιερώτατε Μητροπολίτα Κιτίου κ. Χρυσόστομε,

Χαίρω διότι βρίσκομαι σήμερα στή σεμνή αὕτῃ ἐκδήλωση

4. Ἐπιστολή 197, Ἀμβροσίῳ Ἐπισκόπῳ Μεδιολάνου.

στήν ὁμορφῇ, τὴν ἀρχαία πόλιν τῆς Λάρνακας. Ὡς συνεργάτης καὶ ὡς φίλος, μέ τὴν γνήσια, τὴν βιβλική δηλ. ἔννοια, συγχαίρω μέ τόν εὐγενή λαό τῆς εὐάνδρου πόλεώς σας γιά τή διακονία σας. Εὐχόμαι ὁλοψύχως ἡ διακονία αὐτή νά συνεχισθῇ, γιά πολύ, καί οἱ καρποί της νά εἶναι ἐξ ἴσου πολλοί καί καλοί, γιά τὴν πνευματική προκοπή τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καί γιά τή μεγαλωσύνη καί δόξα τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας Του.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. ΣΚΟΥΤΕΡΗΣ
Καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.